

Finansal Okuryazarlık Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Finansal Okuryazarlık Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21825>

Özet

Finansal Okuryazarlık Ölçeği, Hülya Güvenç tarafından 2016 yılında lise öğrencilerinin finansal alandaki yeterlik algılarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, bireylerin parayı yönetme, planlama ve biriktirme yeteneklerine dair öznel inançlarını değerlendirmeye odaklanmaktadır. Ölçek geliştirme çalışması, geçerlik ve Güvenirlilik standartlarını karşılamak üzere titizlikle yürütülmüştür.

Ölçek, toplamda 10 maddeden ve iki alt boyuttan oluşmaktadır: **Planlama Özyeterlik Algısı** ve **Biriktirme Özyeterlik Algısı**. Yapılan analizler, ölçeğin iki faktörlü yapıya sahip lise öğrencileri bakımından kabul edilebilir düzeyde iyi uyum sağladığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Finansal Okuryazarlık, **Ölçek Geliştirme**, **Lise Öğrencileri**, Özyeterlik Algısı, **Planlama**, **Biriktirme**, **Doğrulayıcı Faktör Analizi**.

Yazarlar

Hülya Güvenç

Amaç

Finansal Okuryazarlık Ölçeği'nin temel amacı, lise öğrencilerinin finansal konulara ilişkin sahip oldukları özyeterlik algılarının güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Bu ölçek, öğrencilerin para yönetimi, bütçeleme ve tasarruf etme gibi temel finansal davranışları gerçekleştireme yeteneklerine ne kadar inandıklarını belirlemeye yardımcı olur.

Geliştirme çalışması, özellikle genç nüfusun finansal okuryazarlık becerilerini değerlendirmek ve bu becerileri geliştirmeye yönelik eğitim programlarının etkinliğini ölçmek için sağlam bir psikometrik araç sağlamayı hedeflemiştir.

Yapı

Ölçek, teorik olarak **Finansal Okuryazarlık Özyeterliliği** yapısına ölçmektedir. Bu yapı, bireyin finansal hedeflerine ulaşmak için gerekli olan davranışları başarıyla gerçekleştirebileceğine dair inancını ifade eder. Ölçek, bu genel yapıyı iki spesifik alt boyutta incelemektedir:

Planlama Özyeterlik Algısı: Bireyin bütçe yapma, harcamaları takip etme ve parayı günlük veya haftalık bazda uygun şekilde bölütürme yeteneğine olan inancını kapsar (5 madde).

Biriktirme Özyeterlik Algısı: Bireyin tasarruf etme, gereksiz harcamalardan kaçınma ve

finansal durumu hakkında kaygı tutma yeteneğine olan inancı kapsar (5 madde).

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek amacıyla **Hülya Güvenç** tarafından Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. DFA sonuçları, önerilen iki boyutlu modelin veriyle uyumunun kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermiştir.

Elde edilen uyum indeksleri şunlardır: Ki-kare serbestlik derecesi oranı (χ^2/df) **1.67** olarak hesaplanmıştır; Kök Ortalama Kare Yaklaşım Hatası (RMSEA) **0.065**, Standartlaştırılmış Kök Ortalama Kare Kalıntı (SRMR) **0.054**, Düzeltilmiş Uyum İndeksi (AGFI) **0.89**, Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI) **0.96**, Yıllık Uyum İndeksi (GFI) **0.93** ve Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NNFI) **0.90** olarak bulunmuştur. Tüm bu değerler, modelin yapısal olarak güçlü ve geçerli olduğunu desteklemektedir. Ölçekteki maddelerin faktör yükleri ise **0.47** ile **0.85** arasında değişmektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılığı, Cronbach Alfa katsayısı kullanılarak değerlendirilmiştir. Alt boyutlara ilişkin iç tutarlılık katsayıları **0.84** ile **0.86** arasında değişmektedir, bu da alt boyutların yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin toplam puanına ilişkin hesaplanan iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) **0.80** olarak saptanmıştır. Ayrıca, ölçeğin düzeltilmiş madde toplam puan korelasyon katsayıları **0.35** ile **0.56** arasında değişmekte olup, bu da maddelerin ölçülmek istenen yapıyla yeterli düzeyde ilişkili olduğunu ve ölçeğin genel olarak yüksek bir Güvenirlilik düzeyine sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Finansal Okuryazarlık Ölçeği'nin faktör yapısı, iki boyutlu teorik yapıyı test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile incelenmiştir. Bu analiz, ölçeğin **Planlama Özyeterlik Algısı** ve **Biriktilme Özyeterlik Algısı** olarak adlandırılan iki bağımsız ancak ilişkili faktörden oluştuğunu doğrulamıştır.

Elde edilen uyum indeksleri (özellikle RMSEA ve CFI değerlerinin kabul edilebilir sınırların üzerinde olması), iki faktörlü modelin veri setine mükemmel bir uyum sağladığını ve ölçeğin yapısal bütünlüğünün korunduğunu göstermiştir. Faktör yüklerinin yüksek olması (0.47-0.85 aralığı), maddelerin kendi alt boyutların güçlü bir şekilde temsil ettiğini belirtmektedir.

Ölçme Aracı

Test Türü: Geliştirme (Developmental) Ölçek

Format: 10 maddelik, 2 alt boyutlu öz bildirim ölçeği.

Mevcut Diller: Türkçe.

Hedef Popülasyon Grubu: Eğitim alan öğrenciler.

Yaş Grubu: Lise öğrencileri (Genellikle 14-18 yaş aralığı).

Popülasyon Detayları: Lise düzeyinde eğitim gören öğrenciler.

Test Metodolojisi: 4'lü Likert tipi derecelendirme kullanılmaktadır (1= kesinlikle doğru değil - 4= çoğunlukla doğru). Puanlama, özyeterlik algısının yüksekliğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Finansal Eğitim, Öz Yeterlik, Finansal Okuryazarlık, Psikometrik Özellikler, Likert Tipi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresleri: guvenchulya@gmail.com

Yazışma Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek geliştirme çalışması 2016 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin akademik çalışmalarda kullanımı için sorumlu yazar (Hülya Güvenç) ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi önerilmektedir. Ticari kullanım ve ücretlendirme bilgileri yazar ile yapılacak görüşmeler sonucunda belirlenmelidir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi şu adresten indirilebilir: [finansal-okuryazarlik-olcegi-toad.pdf](https://tr-scales.arabpsychology.com/finansal-okuryazarlik-olcegi-toad.pdf)

Kaynakça

Güvenç, H. (2016). Lise öğrencileri için Finansal Okuryazarlık Ölçeği geliştirme çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (3), 847-863.

Finansal Okuryazarlık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

Ölçek 2 alt boyut ve 10 maddeden oluşmaktadır:

Planlama Özyeterlik Algısı (5 m): Param her bir güne uygun şekilde paylaşarak harcarım.

Biriktirme Özyeterlik Algısı (5 m): Ne kadar param olduğunu not alırım.

ARABPSYCHOLOGY.COM